

Sygn. akt II Ca 676/20

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2020 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Cezary Klepacz

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Magdalena Bajor-Nadolska (spr.)

Sędzia Sądu Okręgowego Elżbieta Ciesielska

Protokolant: sekr. sądowy Kinga Swat

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 listopada 2020 r. sprawy

z wniosku M. R. (1)

z udziałem Z. K., T. S., A. S., Gminy I., D. K., W. S., M. B.

o zasiedzenie

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Jędrzejowie

z dnia 6 grudnia 2018 r. sygn. akt I Ns 603/17

postanawia:

I. odrzucić apelację w części dotyczącej wniosku o stwierdzenie zasiedzenia na rzecz S. i H. małżonków K.,

II. oddalić apelację w pozostałej części,

III. orzec że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty postępowania apelacyjnego związane ze swoim udziałem w sprawie.

II Ca 676/20

UZASADNIENIE

do punktu pierwszego postanowienia z dnia 19 listopada 2010 roku

Postanowieniem z 6 grudnia 2018 roku Sąd Rejonowy w Jędrzejowie oddalił wniosek M. R. (1) o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości o powierzchni 500 m², stanowiącej część działki nr (...), położonej w J., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...). Ponadto Sąd pobrał od M. R. (1) kwotę 6586,73 złote tytułem kosztów sądowych oraz orzekł, że uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny, z którego wynika, że własność nieruchomości oznaczonej jako działka numerem (...) o powierzchni 1,17 ha, nabyła z dniem 4 listopada 1971 roku Z. N., na podstawie aktu własności ziemi wydanego w dniu 30 maja 1975 roku. Nieruchomość tę otrzymała od swojej matki L. K.. Spadek po Z. N., na podstawie testamentu, nabyła w całości jej córka W. S.. S. i H. małżonkowie K. mieszkali na Śląsku, a do J. przyjeżdżali aby odwiedzić rodzinę.

W 1977 roku matka S. K. przekazała mu nieformalnie część działki (...). Małżonkowie wybudowali tam domek letniskowy, w 1979 roku podłączyli do niego prąd, wybudowali szklarnię, garaż, a następnie działkę ogrodzili ogrodzeniem metalowo-drewnianym. Początkowo małżonkowie K. przyjeżdżali tam na wakacje, a gdy przeszli na emeryturę mieszkali w tym domu od wiosny do jesieni. Wybudowane budynki ubezpieczyli. W sąsiedztwie, podobny dom letniskowy wybudował W. K. – brat S., który również ogrodził swoją działkę. W granicy między obiema działkami znajdowała się studnia, z której korzystali wspólnie. Do swoich działek dojeżdżali przez część działki (...), z której to części korzystały też inne osoby, w szczególności była ona koszona przez osoby uprawiające pozostałą część działki (...). Podatek od całej działki płaciła Z. N.. Z. N. i W. S. nie korzystały z części działki zajętej przez małżonków K.. W dniu 24 marca 2017 roku W. S. wezwała pisemnie J. K. do wydania działki, na której znajduje się domek letniskowy wybudowany przez jego rodziców. Działka ta została przekazana J. K. przez jego rodziców w 2015 roku. Przyjeżdżał on na działkę i płacił za energię elektryczną. S. K. zmarł w 2016, w tym samym roku zmarła H. K.. W październiku 2017 roku dom letniskowy i garaż spłonęły. Działka zajęta przez S. i H. małżonków K. ma powierzchnię 0,0489 ha i jest oznaczona numerem (...), a droga dojazdowa numerem (...).

Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny na podstawie dowodów z zeznań świadków, zeznań uczestników oraz dokumentów i opinii biegłego geodety.

Sąd Rejonowy uznał, że wniosek nie zasługuje na uwzględnienie. W pierwszej kolejności Sąd Rejonowy wskazał, że z dokumentów i zeznań świadków, wynika, iż S. i H. małżonkowie K. byli samoistnymi posiadaczami części działki (...) od 1977 roku, kiedy to objęli działkę w posiadanie i przystąpili do budowy domku letniskowego. Zajęta przez nich działka odpowiada obecnej działce (...). O samoistnym charakterze ich posiadania świadczy fakt wybudowania domu letniskowego, garaży, szklarni, postawienie ogrodzenia i użytkowanie działki do celów rekreacyjnych. Sąd nie dał wiary zeznaniom tych świadków, którzy twierdzili o zależnym charakterze posiadania. Wobec przejęcia posiadania w drodze umowy nieformalnej, było ono posiadaniem w złej wierze, a zatem do nabycia własności wymagany jest czas posiadania przez 30 lat. Ten wymóg małżonkowie S. i H. K. spełnili i nabyli własność nieruchomości przez zasiedzenie z dniem

1 stycznia 2008 roku, bowiem objęli działkę w posiadanie przed 31 grudnia 1977 roku, stosownie do treści art. 172 §1 i 2 k.c. Małżonkowie K. nie nabyli natomiast przez zasiedzenie działki oznaczonej obecnie numerem (...), stanowiącej dojazd do działki zabudowanej, bowiem nie byli jej samoistnymi posiadaczami, gdyż nigdy nie zmanifestowali woli wyłącznego władania tą działką, z której korzystały także inne osoby.

Sąd Rejonowy wskazał następnie, iż wniosek M. R. (1) o stwierdzenie nabycia własności na rzecz J. K. z uwagi na przejęcie przez niego posiadania działki, z zaliczeniem ich posiadania, nie może być uwzględniony z uwagi na to, że przepis art. 176§1 k.c. pozwala na doliczanie czasu posiadania tylko w przypadku gdy nastąpiło przeniesienie posiadania podczas biegu zasiedzenia. Aktualny posiadacz może doliczyć czas posiadania poprzednika. Taka sytuacja nie miała miejsca w przedmiotowym przypadku ponieważ przeniesienie posiadania nie miało miejsca w czasie biegu zasiedzenia. J. K. objął nieruchomość w posiadanie w 2015 roku, a poprzednicy nabyli przez zasiedzenie jej własność z dniem 1 stycznia 2008 roku. Przepis art. 176§1 k.c. nie pozwala na zaliczanie czasu posiadania posiadacza, który spełnił warunki nabycia nieruchomości przez zasiedzenie. W tej sytuacji nie było możliwe zasiedzenie nieruchomości przez J. K.. Sąd Rejonowy oddalił wniosek M. R. (1), która domagała się jedynie stwierdzenia nabycia własności nieruchomości przez J. K. i D. K., wobec ustalenia, że nabycie własności nastąpiło wcześniej na rzecz S. i H. małżonków K.. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, sąd był związany żądaniem, gdyż w sprawach o zasiedzenie brak jest możliwości stwierdzenia z urzędu, zasiedzenia na rzecz innej osoby, przy braku stosownego wniosku.

O kosztach sądowych Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 113 ust.1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Na koszty te złożyły się, opłata od wniosku, wydatki na opinię biegłego, koszty uzyskania zdjęć lotniczych.

Od tego postanowienia wnioskodawczyni wywiodła apelację. Zaskarżyła postanowienie w całości i zarzuciła : 1) naruszenie prawa materialnego – art. 176§1 k.c. przez jego błędną wykładnię i niezasadne uznanie, że zasiedzieć nieruchomość może jedynie pierwotny posiadacz samoistny, który spełnił przesłanki do zasiedzenia, a takie nabycie wyklucza możliwość doliczenia czasu posiadania obecnego posiadacza samoistnego; 2) naruszenie art. 113 ust.1 ustawy

o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przez niewłaściwe zastosowanie i obciążenie wnioskodawczyni wszystkimi kosztami sądowymi w sytuacji, gdy pierwotny wnioskodawca był zwolniony od tych kosztów w całości, i zasadne było obciążenie wnioskodawczyni jedynie tymi kosztami, które powstały od czasu jej przystąpienia do sprawy.

Skarżąca wniosła o zmianę postanowienia i stwierdzenie zasiedzenia z dniem 1 stycznia 2017 roku na rzecz J. i D. małżonków K. nieruchomości położonej w J. o powierzchni 500m², stanowiącej część działki (...) oraz o zmianę punktu drugiego postanowienia przez nieobciążanie wnioskodawczyni kosztami sądowymi w sprawie.

Skarżąca powołując się na działanie w ramach ostrożności procesowej, na wypadek niepodzielnia zarzutów apelacji zgłosiła zarzut ewentualny naruszenia przepisów postępowania – art. 610§1 k.p.c. w zw. z art. 670 k.p.c. i art. 677 §1 k.p.c. przez ich niezastosowanie i błędne uznanie, że sąd nie ma możliwości działania z urzędu w sprawach o zasiedzenie, w szczególności uwzględnienia wniosku na rzecz innej osoby aniżeli ta wskazana we wniosku.

Powołując się na ten zarzut apelująca złożyła wniosek ewentualny o zmianę zaskarżonego postanowienia i stwierdzenie, że S. i H. małżonkowie K. stali się z dniem 1 stycznia 2008 roku na zasadzie małżeńskiej wspólności ustawowej właścicielami na nieruchomości położonej w J. o powierzchni 500 m², stanowiącej część działki (...) dla której prowadzona jest księga wieczysta (...).

Po wydaniu postanowienia przez Sąd Rejonowy, uczestniczka W. S. sprzedała działkę (...) na rzecz M. B., którą Sąd Okręgowy wezwał do udziału w sprawie. Uczestniczka wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja w części dotyczącej zgłoszonego w niej wniosku ewentualnego o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości na rzecz S. i H. małżonków K. podlegała odrzuceniu.

Sąd Rejonowy zasadnie wskazał, że brak jest podstaw do uwzględnienia wniosku o stwierdzenie zasiedzenia na rzecz osób wskazanych we wniosku – J. i D. małżonków K., wobec ustalenia, że przesłanki nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie spełnili S. i H. małżonkowie K. i do zasiedzenia doszło z dniem 1 stycznia 2008 roku.

Apelująca nie kwestionowała ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd Rejonowy.

W apelacji nie zarzucała naruszenia przepisów prawa procesowego, dotyczących przeprowadzonego postępowania dowodowego i oceny dowodów, w szczególności naruszenia art. 233§1 k.p.c. Wobec tego Sąd Okręgowy przyjął ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy za podstawę swego rozstrzygnięcia. Naruszenie prawa procesowego sąd odwoławczy uwzględnia jedynie na zarzut zgłoszony w apelacji. Należało zatem za Sądem Rejonowym przyjąć za ustalony fakt nabycia przez zasiedzenie nieruchomości odpowiadającej obecnej działce (...), przedstawionej na mapie sporządzonej przez geodetę J. W. dla potrzeb niniejszej sprawy, przez S. i H. małżonków K. z dniem 1 stycznia 2008 roku.

Wnioskodawca J. K. domagał się stwierdzenia zasiedzenia na rzecz J. i D. małżonków K.. Taki wniosek był następnie popierany przez wnioskodawczynię M. R. (2), która wstąpiła do sprawy w miejsce pierwotnego wnioskodawcy po jego śmierci w toku postępowania. Do zamknięcia rozprawy przed sądem I instancji wniosek ten nie został zmieniony, jak również żaden inny uczestnik nie domagał się stwierdzenia zasiedzenia na rzecz S. i H. małżonków K.. Sąd Rejonowy nie mógł zatem stwierdzić zasiedzenia na rzecz innej osoby niż wskazana we wniosku. Pogląd taki jest utrwalony w orzecznictwie i wynika z uchwały Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów, z dnia 11 czerwca 2015 roku, sygn. III CZP 112/14 (publ. OSNC 201/11/127), zgodnie z którą stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości może nastąpić tylko na rzecz osoby wskazanej przez wnioskodawcę lub innego uczestnika postępowania. Sąd Najwyższy, w uzasadnieniu uchwały, zwrócił uwagę na to, że w toku postępowania mogą ujawnić się okoliczności wskazujące na nabycie własności w drodze zasiedzenia przez inną osobę niż wskazana we wniosku ale warunkiem wydania orzeczenia na rzecz tej osoby jest modyfikacja żądania, jej niedokonanie prowadzi do oddalenia wniosku i powoduje konieczność

wszczęcia przez zainteresowanego nowego postępowania o stwierdzenie zasiedzenia z prawidłowo sformułowanym żądaniem.

W rozpoznawanej sprawie ani wnioskodawca J. K. ani następnie M. R. (1), reprezentowani przez cały czas przez profesjonalnego pełnomocnika, nie zmodyfikowali żądania wniosku. Żądanie stwierdzenia zasiedzenia na rzecz S. i H. małżonków K. zostało zgłoszone w apelacji jako „wniosek ewentualny”. Nie ulega wątpliwości, że jest to nowe żądanie zgłoszone na etapie postępowania apelacyjnego. Zgodnie z art. 383 k.p.c. w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzyć żądania pozwu ani występować z nowymi roszczeniami. Tylko w razie zmiany okoliczności można żądać zamiast pierwotnego przedmiotu sporu jego wartości lub innego przedmiotu, a w sprawach oświadczenie powtarzające się można nadto rozszerzyć żądanie pozwu o świadczenia za dalsze okresy. Z przepisu tego wynika dopuszczalność jedynie zmiany żądania o charakterze surogacyjnym w ramach tej samej podstawy faktycznej, która była wskazywana przed sądem pierwszej instancji. W niniejszej sprawie wnioskodawca powoływał się na przejęcie posiadania od rodziców w czasie wykonywania przez nich posiadania samoistnego prowadzącego do zasiedzenia, który to czas chciał zaliczyć do okresu posiadania wykonywanego przez siebie. Taka podstawa faktyczna żądania była przedmiotem postępowania dowodowego. Tymczasem wyniki tego postępowania doprowadziły Sąd Rejonowy do innego wniosku, a mianowicie do stwierdzenia braku podstaw do zaliczenia posiadania S. i H. małżonków K. na rzecz J. K. i jego żony D.. Domaganie się w apelacji stwierdzenia zasiedzenia na rzecz S. i H. małżonków K. jest nowym żądaniem opartym na innej podstawie faktycznej, a zatem w myśl art. 383 k.p.c. w zw. z art. 13§2 k.p.c. jest ono niedopuszczalnym rozszerzeniem wniosku.

Apelująca zgłosiła w apelacji wniosek o stwierdzenie zasiedzenia na rzecz innych osób niż wskazane we wniosku jako „wniosek ewentualny”. Przypomnieć należy, że żądanie ewentualne zgłaszane jako dodatkowe na wypadek niemożności uwzględnienia przez sąd żądania zasadniczego, jest szczególnym przypadkiem kumulacji roszczeń dotyczącym jedynie pozwu. Nie może dotyczyć apelacji, która nie jest miejscem na zgłaszanie nowych żądań i w której zakres zaskarżenia musi być jednoznacznie sformułowany w odniesieniu do roszczeń w kształcie, w którym zostały zgłoszone i rozpoznane w postępowaniu pierwszoinstancyjnym (atak SN w wyroku z 18.01.2017r., V CSK 198/16, Lex nr 2255438). Skoro zatem w postępowaniu pierwszoinstancyjnym wnioskodawczyni nie domagała się stwierdzenia nabycia przez zasiedzenie nieruchomości na rzecz S. i H. małżonków K. to zgłoszenie takiego wniosku jako ewentualnego na etapie postępowania apelacyjnego należało uznać za niedopuszczalne.

Zgodnie z art. 373§1 k.p.c. sąd odrzuca apelację jeżeli jest niedopuszczalna z innych powodów. W tym przypadku odrzucenie apelacji nastąpiło z powodu zgłoszenia niedopuszczalnego w apelacji wniosku ewentualnego i dotyczyło jedynie tego wniosku.

SSO Cezary Klepacz SSO Magdalena Bajor-Nadolska SSO Elżbieta Ciesielska